

XLI. A központi költségvetés kamatelszámolásai, tőke visszatérülései, az adósság és követelés-kezelés költségei

A XLI. A központi költségvetés kamatelszámolásai, tőke visszatérülései, az adósság és követelés-kezelés költségei fejezet egységes szerkezetben mutatja be az adósságszolgálat 2005. évi folyó kiadásait és bevételeit.

A központi költségvetés adósságával kapcsolatos folyó kiadás 2005-ben 880 247,2 millió forint, melyből 868 377,7 millió forint a kamat-, és 11 869,5 millió forint az egyéb kiadás.

A tőke- és kamatbevételek együttes összege 2005-ben várhatóan 95 817,4 millió forint, amelyből 89 007,5 millió forint a kamat- és 6 809,9 millió forint a tőkebevétel.

1. Cím: A devizában fennálló adósság és követelések kamatelszámolásai

A devizaadósság után fizetendő kamatok 2005-ben 145 792,1 millió forintot tesznek ki. A devizában fennálló követelések várható kamatbevétele 627,5 millió forint.

A kamatnövekedés oka, hogy a devizaadósság összege 2003-tól folyamatosan nő. A devizaadósság megnövekedett volumenéből eredő kamatemelkedést nem kompenzálja az átlagos kamatlábnak a devizaadósság szerkezeti átrendezéséből fakadó csökkenése. Ugyanakkor a devizaportfolión belül nő a piaci, kedvezőbb kamatozású, 1999-től kibocsátott devizakötvények részaránya az 1997-ben adósságcsere keretében felvett, MNB-vel szembeni kedvezőtlenebb kamatozású devizaadóssággal szemben, melynek hitelelemei folyamatosan lejárnak.

1. Alcím: Devizahitelek kamatelszámolásai

Az alcímen belül található az állam által nemzetközi pénzügyi szervezetektől és külföldi pénzintézetektől felvett hosszú lejáratú devizahitelek külföld felé történő kamatfizetése, illetve bevételként ugyanezen hitelek belföldi adóssainak kamatfizetése a költségvetés felé. Itt szerepelnek továbbá az átvállalt hitelek kamatai, az 1999-től felvett piaci hitelek (szindikált hitel) kamatkiadásai, valamint az 1997-ben az adósságcsere keretében átváltott, MNB-vel szembeni devizaadósság kamatterhe. 2005-re a devizahitelek tervezett kamatköltsége 50 893,3 millió forint.

A nemzetközi fejlesztési intézmények (NFI) közül a Világbank (IBRD), az Európai Beruházási Bank (EBB), a Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW), az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank (EBRD), valamint az Európa Tanács Fejlesztési Bank (CEB) felé áll fenn kamatfizetési kötelezettség 2005-ben. E kifizetésekkel egy jogcímcsoportban szerepelnek a 2000-ben, valamint 2002-ben átvállalt devizahitelek kamatelszámolásai is. Össességében e jogcímcsoporton 17 843,5 millió forint kifizetés várható.

Az állam az NFI-től felvett hitelek egy részét belföldön továbbkölsönözte, aminek kamatfizetéseiből a költségvetésnek 2005-ben 280,7 millió forint bevétele származik.

Az 1999-től felvett devizahitelek kamatelszámolásai jogcímcsoport az 1999-től 2004-ig felvett piaci szindikált hitelek kamatkiadásait tartalmazza. 2005-ben a kamatkiadási előirányzat 3 433,4 millió forint.

A belföldi devizahitelek kamatelszámolásai jogcímcsoport három tételt tartalmaz. Az MNB-vel szembeni, 1997-ben az adósságcsere keretében keletkezett devizaadósság és a rá kötött fedezeti műveletek után fizetendő kamatkiadásokat, az állam által 2002-ben átvállalt MÁV-hitelek kamatkiadásait, valamint a Rendezvénycsarnok Ingatlanfejlesztő és Kezelő Rt. 2004-ben átvállalt hitelének kamatait. E jogcímen összesen 29 616,4 millió forint kiadás várható.

A jogcímen belül az MNB-vel szemben fennálló devizahitel kamatterhe folyamatosan és nagymértékben csökken az esedékes lejáratok révén, 2005-ben az ezen a címen kifizetett kamat várhatóan 28 711,6 millió forintot tesz ki.

A MÁV 2002-ben átvállalt devizaadósságának belföld felé fennálló részére a központi költségvetés 2005-ben 480,6 millió forint kamatkiadást irányoz elő.

A Rendezvénycsarnok Ingatlanfejlesztő és Kezelő Rt. 2004-ben átvállalt belföldi devizahitelének kamata várhatóan 424,2 millió forinttal terheli 2005-ben a költségvetést.

2. Alcím: Devizakötvények kamatelszámolásai

A devizakötvények után fizetendő kamatkiadások összesen 94 898,8 millió forint terhet jelentenek a költségvetésnek 2005-ben. Alakulását az 1999-től kibocsátott devizakötvények kamatterhei határozzák meg, aminek várható összege 94 893,2 millió forint. Ezek a kötvények szolgálják a lejáró devizaadósság nemzetközi tőkepiacról történő megújítását, illetve a központi költségvetés hiányának részbeni finanszírozását. Az angol és amerikai tulajdonosok kezében lévő, 1924-ben kibocsátott ún. Népszövetségi kötvények állománya folyamatosan csökken, kamatterhük 2005-ben 5,6 millió forint.

3. Alcím: Devizaszámla kamatelszámolásai

Az Államháztartási törvény lehetővé teszi az adósságkezelő számára, hogy devizaszámlát nyisson a Magyar Nemzeti Banknál. A deviza forrásbevonás és a deviza törlesztések időbeli eltérése miatt keletkező, valamint a fedezeti műveletekhez kapcsolódó szabad pénzeszközök kerülnek ideiglenesen (végleges felhasználásukig) erre a számlára. A devizaszámla állománya után 346,8 millió forint kamatbevétel várható.

2. Cím: A forintban fennálló adósság és követelések kamatelszámolásai

A forintadósság kamata a központi költségvetés hiteleihez, államkötvényeihez és kincstárjegyeihez kapcsolódó folyó kamatkiadásokat foglalja magában. A hozamok csökkenése 2005-ben várhatóan ellensúlyozni tudja az adósságállomány nominális növekedésének hatását a kamatterhekre.

A költségvetés forintban fennálló adóssága után fizetendő kamatok összege csökken 2005-ben, és várhatóan 722 585,6 millió forint lesz.

A forintkövetelések utáni bevételek a Kincstári Egységes Számla (KESZ) állománya után fizetett kamatok csökkenéséből, az államkötvények értékesítésekor felmerülő felhalmozott kamatbevételek növekedéséből, az alárendelt kölcsöntőke-kötvény és az állami kölcsön kamatbevételeiből, valamint – új elemként – az Európai Uniótól az intervenciós felvásárlás előfinanszírozási költségeinek megtérítésére kapott összegből tevődnek össze. 2005-ben e forintkövetelések után 88 380,0 millió forint kamatbevételre lehet számítani.

1. Alcím: Forinthitelek kamatelszámolásai

A központi költségvetés által felvett hitelek kamata – amely az Útalaptól 1999-ben, a MÁV-tól és a BKV-tól 2002-ben átvállalt, valamint az NA Rt-től és a Sportfólió Kht-től átvállalható hitelek kamatkiadásait tartalmazza – 3 812,5 millió forintot tesz ki 2005-ben.

Az állami kölcsön után járó kamatbevétel az állomány csökkenése következtében minimális lesz, 2,0 millió forint várható ezen a címen.

2. Alcím: Államkötvények kamatelszámolásai

Az államkötvények után fizetendő kamatok az állománynövekedés ellenére csökkennek 2004-hez képest. Ennek oka, hogy a 2004 folyamán megvalósuló magas hozamszint miatt pénzforgalmi szemléletben nagy összegű árfolyamvesztés keletkezett az államkötvények kibocsátásakor, mely 2005-ben a hozamok várható csökkenésével mérséklődni fog.

2005-ben az államkötvények után a központi költségvetésnek 517 548,5 millió forint kamatkiadást kell teljesítenie, ebből 440 413,1 millió forint a piaci értékesítésű, 77 135,4 millió forint az egyéb, nem piaci értékesítésű államkötvényeket terheli.

A költségvetés finanszírozási és adósságmegújítási szükségletét az elmúlt években kizárólag a hiányt finanszírozó, piaci értékesítésű államkötvények biztosították, így állományuk és arányuk a teljes kötvényállományon belül évről évre emelkedett és emelkedik.

A nem piaci értékesítésű államkötvények nem vesznek részt a finanszírozásban, állományuk a törlesztések és visszavásárlások révén folyamatosan csökken. Mivel az állampapírok névértéke után fizetett kamatokat félévente vagy egy évre előre állapítják meg, a várható hozamcsökkenés a pénzforgalmi kamatkiadásokban csak később

érezeteti hatását. E jogcímcsoporton belül a legnagyobb tételeket a konszolidációval kapcsolatos kötvények 25 037,6 millió forintos és a kamatmentes adósság átalakítása céljából, 1996. végéig kibocsátott államkötvények 37 006,3 millió forintos kamatterhei jelentik. E kiadások között szerepel továbbá a Postabank konszolidációja során átadott kötvények 6 247,4 millió forintra, az önkormányzatoknak átadott, a gázközművekkel kapcsolatos kiadás tartalékfeltöltését fedező kötvények 1 461,2 millió forintra, valamint az MFB-nek 2002 végén átadott kötvények 5 281,4 millió forintra tervezett 2005. évi kamatkidávása is.

A központi költségvetés forintkötvények után járó kamatbevételeinek nagy részét a piaci államkötvények sorozatok több részletben történő kibocsátásakor jelentkező felhalmozott kamat teszi ki, melynek nagysága (72 091,2 millió forint) 2005-ben a hozamok csökkenése miatt befolyó árfolyamnyereség következtében nő. Szintén bevétele származik a központi költségvetésnek az alárendelt kölcsöntőke-kötvények után kapott kamatokból, amelyek tervezett nagysága 1 406,5 millió forint.

3. Alcím: Kincstárjegyek kamatelszámolásai

A kincstárjegyek után kifizetendő kamatkidávások várható összege 201 224,6 millió forint. A diszkont kincstárjegy esetében a kamatkidávások 2005-ben 139 569,0 millió forintban várhatók. 2005-ben jelentősen csökken a diszkont kincstárjegyek állománya, és az éven belüli lejáratok (3 hónap és 6 hónap hátralévő futamidejű állampapírok) esetében már érvényesül a várt kamatcsökkenés hatása. A lakossági kincstárjegyek kamata növekszik, és 61 655,6 millió forintot tesz ki. Annak következtében, hogy a lakossági állampapírok lejáratára egy éves (illetve a Kincstári Takarékjegyek II. esetében két éves) a 2005. évi kamatkidávások növekedését a 2004. évi magas hozamok okozzák.

4. Alcím: Kincstári Egységes Számla forint-betét kamatelszámolásai

A fejezet bevételeinek jelentős hányadát adja a Kincstári Egységes Számla (KESZ) forintállománya után az MNB által a központi költségvetésnek fizetett kamat.

E kamatbevétel nagyságát alapvetően a KESZ állománya és a jegybanki alapkamat mértéke befolyásolja. A KESZ forintbetét után kapott bevételek mérséklődését a KESZ átlagállomány és az alapkamat tervezett csökkenése eredményezi. A KESZ utáni kamatbevétel a tervek szerint 13 882,0 millió forintot ér el.

5. Alcím: Intervenciós felvásárlás előfinanszírozási költségének megtérítése

Új elemként jelenik meg a kamatbevételek között az EU által finanszírozott– de hazánk által megelőlegezett – intervenciós felvásárlások előfinanszírozási költségének uniós megtérítése, aminek 2005-ös várható összege 998,3 millió forint.

3. Cím: Az adósság- és követeléskezelés egyéb kiadásai

A címben szereplő, nem kamatjellegű kiadások a költségvetés jutalékjellegű kifizetéseit és egyéb költségeit (pl. marketingköltségeket) tartalmazzák. 2005-re a devizajutalékok jogcímen 1 273,8 millió forint, a forintjutalékok jogcímen 9 725,7 millió forint, az állampapírok értékesítését támogató kiadások jogcímen 800,0 millió forint az előirányzat.

A devizajutalékok 2005-ben elsősorban az új devizakötvények kibocsátásakor fizetendő jutalékokat és a nemzetközi hitelminősítő szervezeteknek fizetett díjakat foglalják magukban. Az új devizakötvények a kibocsátáskor járnak jutalékfizetési kötelezettséggel, így a devizakötvények után fizetett díjak nagysága az adott évben értékesített kötvény mennyiségétől függ. 2005-ben is jelentős összegű devizakötvény kibocsátás várható, melynek költsége továbbra is meghatározó súlyt képvisel a deviza kifizetések között.

Az 1997-ben átváltott devizaadósság után fizetendő jutalékok összege növekszik 2005-ben az előző évhez képest. Az MNB devizahitel-elemek esetében a lejárat, illetve az előtörlesztés jelent magas jutalékköltségeket. A magasabb 2005-ös törlesztések és előtörlesztések révén a 2005. évi kiadások meghaladják a 2004-es terheket. Csökken viszont a szindikált hitelek után fizetendő jutalékok összege, mivel 2005-ben szindikált hitel felvétele nem szerepel a tervekben.

A forintjutalékok és -költségek, azon belül is a lakossági papírok értékesítése után kifizetendő forgalmi jutalékok és az egyéb költségek (BÉT-, és KELER-díjak, az állampapírok előállításának nyomdaköltségei stb.) 9 725,7 millió forintot jelentenek. Az előző évekhez hasonlóan továbbra is a lakossági állampapírok (kincstári takarékjegyek és kamatozó kincstárjegyek) értékesítésének jutaléka teszi ki a forintjutalékok jelentős részét.

Az állampapírok értékesítését támogató kiadások összege 2005-ben 800,0 millió forint, amire elsősorban az alternatív finanszírozási forrást jelentő lakossági papírok keresletének megtartása, illetve növelése érdekében van szükség. Ez a várhatóan növekvő értékesítés mellett a források hatékonyabb felhasználását jelenti. Ezen összeget terheli továbbá az előírt kötelező hirdetések közzététele és a hazai és nemzetközi megjelenések. A tervezett devizakötvény-kibocsátások miatt 2005-ben is szükség van a belföldi mellett a nemzetközi állampapír marketingre is.

A követelés-kezelés költségei a belföldi követelések kezelésével kapcsolatos költségekre előirányzott, valamint a külföldi követelések kezelése során felmerült kiadásokat tartalmazzák. Belföldön részben felszámolásokhoz kapcsolódó hitelezői követelések bejelentésének díjára, részben végrehajtások költségére kell, hogy fedezetet nyújtson. A külföldi követelésekhez kapcsolódó költség az államadósság lebontásával kapcsolatosan befizetett bánatpénz visszafizetését jelenti. Az orosz államadósság esetében a visszafizetési kötelezettséget az 1114/1997. (XI.12.) Kormányhatározat 5. pontja írja elő. 2005-ben a követelés-kezelés várható együttes kiadása 70 millió forint lesz.

4. Cím: Tőkekövetelések visszatérülése

Tőkebevételeken a Magyar Állam külföldre és belföldre nyújtott deviza- és forint-hiteleinek visszafizetését értjük. 2005-ben e követelésekből befolyó várható bevétel 6 809,9 millió forint.

1. Alcím: Kormányhitelek visszatérülése

E bevételek a volt rubel-, illetve dollár-elszámolású országoknak a rendszerváltás előtt nyújtott kormányhitelekből származó bevételeket tartalmazzák. A követelések állományát elsősorban az orosz kintlévőség határozza meg, így a tervezett bevétel alapvetően innen várható. 2005-ben a kormányhitelek visszatérülésének előirányzata 3 516,0 millió forintot tesz ki.

A bevételek döntő részét, 3 167,6 millió forintot az orosz reláció adja. Oroszország esetében az érvényes államközi adósságrendezési megállapodás alapján a pályázók és az orosz partnerek között létrejött külkereskedelmi szerződésekben (MÁV Rt., System Consulting Rt., Speed-ex Kft.) meghatározott szállítási ütemezések szerint történik az adósságlebontás.

További kisebb összegű bevételek négy ország törlesztésének köszönhetőek. Törökország és Laosz esetében az adósságtörlesztés folyamatos. Török relációból 2005-re 83,4 millió forint, míg Laosztól 26,2 millió forint visszafizetése várható. Mindkét hitel 2005 végén jár le, ezért azt követően további költségvetési bevétel e követelésekből már nem várható. Albánia esetében a követelés lebontása pályázat eredményeként, áruszállítással történik, melynek értékeként 2005-ben 211,3 millió forint bevétel várható. Nicaragua esetében 27,5 millió forint törlesztésére lehet számítani.

2. Alcím: Nemzetközi pénzügyi szervezetek és külföldi pénzintézetek belföldre kihelyezett hiteleinek tőke-visszatérülése

A nemzetközi pénzpiacon felvett és az állam által továbbkölcsonzott fejlesztési hitelek belföldi kedvezményezettjei e jogcímre törlesztik tartozásukat. A világbanki, európai beruházási banki (EBB) és a japán Tengerentúli Alap (OEFC) hitelekből megvalósult fejlesztések adósai 1 993,9 millió forint tőketartozást fizetnek vissza 2005-ben a költségvetésnek. Ezek a fejlesztési programok a következők:

- a világbanki programok közül a Nyugdíjigazgatási és egészségbiztosítási program, valamint a Közlekedési program,
- az EBB hiteléből megvalósult Légiforgalmi irányítás fejlesztési program;
- az OEFC hét önkormányzat fejlesztéseit finanszírozta Várpalota és környéke környezetvédelmi rehabilitációs program néven.

4. Alcím: Állami alapjuttatás járadéka

A belföldi követelésekből eredő befizetések a korábban nyújtott állami alapjuttatásból származó követelések tőkerészenek visszafizetését tartalmazzák. Az előirányzat kialakítása a Magyar Államkincstár által kezelt, az államháztartási körön kívüli adósokkal szembeni követelésekről rendelkező szerződések ütemezéséből kiindulva történt meg. E bevétel mértékét az adósok pénzügyi helyzetének alakulása, valamint a már folyamatban lévő és a várhatóan meginduló felszámolási eljárások befolyásolják.

2005-ben a belföldi adósoktól 1 300 millió forint bevétele származik a költségvetésnek.

Dr. Draskovics Tibor